

העסקת עובדים זרים בתחום החקלאות

כל מה שרציתם לדעת על הקצאת היתרים להעסקת עובדים זרים בתחום החקלאות ועל נוהלי העסקתם של העובדים

על פי החלטת הממשלה, מכסת העובדים הזרים בענף החקלאות לשנת 2011 היא 26,000. העסקת עובדים אלו מותרת רק לחקלאים בעלי היתרים מיוחדים לפי חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991. את היתרים מקצה רשות האוכלוסין וההגירה בהתאם להמלצת משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

בקשה לקבלת היתר

- מעסיק בענף החקלאות המבקש להעסיק עובדים זרים יגיש לסניף המחוזי של משרד החקלאות, הסמוך לאזור מגוריו, חוברת מיפקד המשמשת בסיס נתונים להעסקת עובדים זרים. חוברת המיפקד נבדקת ומאושרת בידי המתכנן המחוזי של משרד החקלאות בהתאם לנוהלי המשרד בעניין זה.
- לפני הגשת חוברת המיפקד על החקלאי לפתוח תיק מעסיק ברשות האוכלוסין וההגירה.
- משרד החקלאות ממליץ על זכאותו של כל חקלאי להעסקת עובדים זרים, על בסיס הנתונים שהגיש בחוברת המיפקד (סוגי הגידולים וגודל השטח המעובד), ובהתאם לתחשיבים ולכללים שנקבעו בשנה הרלוונטית. זאת לשם חישוב כוח העבודה הנדרש לכל גידול חקלאי, שבגיננו זכאי החקלאי להעסיק עובדים זרים, ובכפוף למכסה הכללית של העובדים הזרים לחקלאות באותה שנה.
- המלצת משרד החקלאות נבדקת ומאושרת על ידי רשות האוכלוסין וההגירה. ההקצאה הסופית מתפרסמת באתר האינטרנט של הרשות בכתובת www.piba.gov.il.
- חקלאי המבקש לקבל היתר העסקה בהתאם להקצאה משלם אגרת בקשה בגין כל עובד שהוקצה לו. לאחר תשלום האגרה מונפק היתר העסקה על שמו. בהיתר מפורט מספר העובדים הזרים שהעסקתם הותרה לחקלאי וכן התנאים להעסקה זו. העסקת העובדים הזרים בהתאם להיתר מיועדת לעבודה בתחום החקלאות בלבד, בשטחים ובגידולים שדווחו למשרד החקלאות.
- עם קבלת ההיתר על החקלאי לשלם אגרה שנתית עבור כל עובד המועסק על ידו. לאחר קבלת ההיתר ותשלום האגרה השנתית על החקלאי לגשת ללשכת רשות האוכלוסין וההגירה ולבצע "איזון תיקים", שבמסגרתו מוטבעת בדרכוניהם של העובדים הזרים, שהעסקתם אושרה אצל בעל ההיתר, אשרת עבודה בענף החקלאות.
- על העובד הזר לעבוד רק אצל מעסיקו הרשום. החלפת מעסיק תותר רק בהתאם לנוהלי הרשות.

- על החקלאי להעביר את שכר העובד הזר, מדי חודש, לחשבון בנק שנפתח על שמו של העובד הזר בישראל, שבו אין לחקלאי או למתווך כוח אדם, או מי מטעמם, או לכל צד ג' אחר (מלבד קרוב משפחה מדרגה ראשונה של העובד), הרשאה או ייפוי כוח כלשהם. על החקלאי לשמור בידיו את המסמכים המתעדים את הפקדות השכר לחשבון האמור וכן את אישורי העובד בגין קבלת המקדמות, לצורך הצגתם לפני עובדי יחידת הפיקוח והאכיפה של הרשויות המוסמכות.
- החקלאי המבקש לנייד את העובדים הזרים יעשה זאת רק בהתאם להוראות "נוהל ניוד עובדים זרים בענף החקלאות", לפי נוסח הנוהל שיופיע באתר האינטרנט של הרשות באותה עת. אין לנייד עובד זר ללא קבלת הסכמתו מראש של העובד למעבר ומבלי למסור לידיו העתק של אישור הניוד שהתקבל מהרשות.
- חקלאים שלא הסדירו תשלום קנס חלוט, שהוטל עליהם בגין עבירה על חוק עובדים זרים, או על חוק שכר מינימום, לא יהיו רשאים להעסיק עובדים זרים.
- עם היכנסה של השיטה החדשה להעסקת עובדים זרים בענף החקלאות לתוקף, יידרש כל חקלאי לרשום את עובדיו בלשכה פרטית בעלת היתר לתיווך וטיפול בעובדים זרים בענף החקלאות, בהתאם לנהלים שייקבעו לשם כך, ובעת פרסום הודעה על תחילת יישום השיטה החדשה.
- כל חקלאי שקיבל זכאות להיתרים יבצע איזון תיקים לצורך הארכת אשרות שהייה של העובדים הזרים. ללא הארכת האשרות כדון יבוטל ההיתר והעסקת העובדים הזרים תהא בניגוד לדין.

על העובד הזר לעבוד רק אצל מעסיקו הרשום. החלפת מעסיק תותר רק בהתאם לנוהלי הרשות. גם בעל ההיתר יוכל להעסיק רק עובדים הרשומים על שמו

- העובדים הזרים בניגוד לאמור בסעיף זה תהווה הפרה של תנאי ההיתר ותביא לביטולו.
- הפרה מהותית של זכויות העובד הזר, ובכלל זה עיכוב דרכונו של העובד שלא כדון, הלנת שכרו, אי תשלום שכר כדון בגין עבודה בשעות נוספות, אי מתן יום מנוחה שבועי וכו', מהווה הפרה של תנאי ההיתר ותביא לביטולו. יודגש, כי עובד זר לענף החקלאות רשאי לעבור בין מעסיקים שהם בעלי היתרים פנויים להעסקת עובדים זרים בענף החקלאות, בכפוף לרישום המעבר בהתאם לנוהלי הרשויות, וחל איסור על מעביד למנוע מעבר מעובד זר, כאמור.
- העסקת עובד זר במשרה חלקית לא תותר ולא ינתן היתר בגין בקשה כאמור. כמו כן, על החקלאי לשלם לכל עובד המועסק על ידו באותו חודש, עד ליום ה-9 בחודש שלאחריו, שכר בעד עבודה במשרה מלאה לפחות בעבור החודש הקודם.

גם בעל ההיתר יוכל להעסיק רק עובדים הרשומים על שמו, וכן עובדים זרים שניידו אליו כדון בהתאם לנוהל הניוד בחקלאות. העסקת עובדים שלא כאמור היא עבירה על החוק.

נוהל העסקת עובדים זרים ב-2011:

- קיום הוראות הנוהל הוא תנאי לתוקף ההיתרים על פי חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991. הפרת אחת או יותר מהוראות הנוהל תהווה הפרה של תנאי ההיתר, וזו עלולה להביא לביטול ההיתר. אי עמידה בתנאי ההיתר עלולה להביא להטלת קנס מינהלי, או הגשת כתב אישום, בגין הפרות חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991, ו/או לשלילת / הגבלת / התניית ההיתרים שניתנו לחקלאי להעסיק עובדים זרים.
- בסיס הנתונים לצורך חישוב הקצאת ההיתרים להעסקת עובדים זרים לשנת 2011 מסתמך על נתונים ומסמכים שהוגשו על ידי החקלאי, באישור הממונה, למשרד החקלאות ופיתוח הכפר. אם ימצא כי החקלאי דיווח לרשויות דיווחים מוטעים, או בלתי מדויקים, הקצאתו תוקטן בהתאם ובנוסף עלול הממונה להחליט על ביטול היתרים נוספים ו/או סירוב למתן היתרים בעתיד.
- על החקלאי להעסיק את העובדים הזרים שיש לו היתר להעסיקם בשנת 2011 אך ורק בעבודה בחקלאות במסגרת השטחים והגידולים שדווחו למשרד החקלאות. העסקת העובדים הזרים בעבודה שאינה עבודה חקלאית ו/או בשטחים שלא צוינו בטופס "שטחים וגי' דולים", תהווה הפרה של תנאי ההיתר ותהיה עלולה להביא להטלת קנס מינהלי, או הגשת כתב אישום, ו/או שלילת / הגבלת / התניית ההיתרים שניתנו לחקלאי להעסיק עובדים זרים. העבודות הבאות אינן נחשבות כעבודה בחקלאות ולכן אסור להעסיק בהן עובדים זרים: עבודות גינון, עבודה בחנות (אף אם מוכרים בה תוצרת חקלאית), עבודות ניקיון או משק בית, עבודה בבית אריזה שאינו ממוקם בנחלת החקלאי.
- במקרה שיחול שינוי בפרטים שהחקלאי מסר למשרד החקלאות בקשר לגידולים, או לשטחים שהוא מעבד, או לכל פרט מהותי אחר, עליו להודיע על כך בכתב למחוז משרד החקלאות שאליו הוא שייך תוך 7 ימים מיום השינוי. רק לאחר שהבקשה תיבדק על ידי הרשויות, החקלאי יקבל אישור הממונה על כך בכתב, ובכפוף לתנאי האישור - הוא יהיה רשאי להעסיק עובדים זרים בשטחים נוספים או עבור גידולים שונים מאלו שהופיעו בדיווח המקורי.
- על החקלאי לשתף פעולה עם מפקחי אגף האכיפה של רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול ושל משרד התמ"ת, לאפשר להם להיכנס למשק ולמגורי העובדים הזרים לביצוע ביקורות ולהמציא להם כל מסמך בקשר להעסקת העובדים שידרשו ממנו לצורך הפעלת סמכויותיהם על פי דין.
- על החקלאי להעסיק את העובדים הזרים באופן ישיר, ואסור לו להעסיקם באמצעות קבלן כוח אדם. העסקת

צילום: בני קימרון

בשלב הביניים ועד היכנס השיטה החדשה לתוקף, הלשכות הפרטיות בעלות היתר עד ליום 31/7/11 רשאיות לתווך בין עובדים זרים למעסיקים בהתאם לתנאי היתר שניתן להן ולסייע למעסיקים ולעובדים בנושאים הבאים:

- סיוע בפתיחת חשבון בנק על שם העובד בלבד להפקדת שכר העובד;
- סיוע בהארכת תוקף הדרכונים או האשרות;
- סיוע בטיפול בבעיות המתעוררות בין העובד למעסיק;
- סיוע בטיפול מול הביטוח הלאומי עבור עובד זר שנפגע בעבודה;
- סיוע בהסדרת ביטוח רפואי וביטוח לאומי עבור העובד הזר;
- סיוע בניוד העובד בהתאם לנוהל הניוד;
- סיוע בהגשת בקשות להיתרים והארכת תוקף ההיתרים להעסקת עובדים זרים;
- סיוע במעברי עובדים זרים בין מעסיקים בעלי היתרים;
- רישום העובדים אצל מעסיקיהם החדשים.

עבודה ומנוחה ו/או הפרת אחד או יותר מהתנאים על פי חוקי העבודה ו/או חוק עובדים זרים מהווה עבירה פלילית, שהעובר עליה צפוי להטלת סנקציות העור מדות לרשות משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה ו/או רשות האוכלוסין וההגירה, וכן לביטול היתרי ההעסקה על שמו.

לשכות תיווך פרטיות

בחודשים הקרובים תיכנס לתוקף שיטת העסקה חדשה של עובדים זרים בענף החקלאות, בתיווך לשכות פרטיות בעלות היתר לתיווך בין מעסיקים לעובדים לענף החקלאות. זאת בהתאם לנוהל שיפורסם על ידי הרשות לעניין זה. על החקלאים לעקוב אחר פרסומי הרשות באתר האינטרנט בנוגע לשיטה החדשה. עם היכנס השיטה לתוקף יאה על החקלאי להירשם בלשכה פרטית בעלת היתר וכן לא תותר העסקת עובדים שאינם רשומים בלשכה פרטית.

- לא תאושר כניסתם לישראל של עובדים זרים חדשים מחו"ל, אלא לצורך החלפת עובד זר ותיק אשר יצא מישראל כדון. כניסה, כאמור, תותר רק במקרים שבהם נמצא כי אין בישראל עובדים זרים לחקלאות לביצוע העבודה המבוקשת.

ניתן לקרוא את הנוסח המלא של נוהל העסקת עובדים זרים בחקלאות לשנת 2011 באתר הרשות:

<http://www.piba.gov.il/PublicationAndTender/Publications/Pages/00406.aspx>

תנאי ההעסקה

- חקלאי המעסיק עובדים זרים חייב בתשלום שכרם על פי דיני העבודה החלים בישראל בכלל וחוק עובדים זרים התשנ"א-1991 בפרט. בין היתר על המעסיק לספק לעובדיו מגורים הולמים, ביטוח רפואי וכיו"ב.
- יודגש כי אי תשלום שכר מינימום ו/או תשלום מלא עבור שעות נוספות ו/או העסקה בניגוד לחוק שעות

ניוד עובדים

לענפי החקלאות צורכי כוח אדם המשתנים בהתאם לעונות גידול היבולים. מסיבה זו נקבע נוהל לניוד והעברה של עובדים זרים מחקלאי לחקלאי ומענף לענף, לפי הצרכים. על-פי הנהל, מותר, בין היתר, לנייד עובד זר לתקופה שלא תימשך מעבר לשישה חודשים במצטבר במהלך שנה אחת, בכפוף להסכמת העובד. הרשות קבעה כלל זה לפי ההנחה שכל ניוד שמעבר לשישה חודשים במהלך שנה אחת מצביע על כך שאין לחקלאי צורך במכסת העובדים הזרים שניתנה לו, ולפיכך אפשר להקטינה. על

חקלאי המבקש לנייד עובדים ממנו/אליו לפעול בהתאם לנוהל הניוד. ההבדל בין ניוד ובין העברה הוא שהעברה היא לצמיתות, במסגרת ההיתר, ואילו ניוד הוא זמני בלבד, ועשוי להיות גם מעבר להיתר שקיבל החקלאי.

החלפת עובד

אישור להביא עובד זר מחו"ל לצורך החלפת עובד שכבר יצא מישראל יינתן על פי התנאים הבאים:

- העובד המוחלף השלים לפחות 36 חודשי שהייה רצופים בישראל.

- העובד המוחלף לא הורחק בצו הרחקה מישראל.
- בעת יציאת העובד המוחלף מישראל הוא שהה בה כדין והיה בעל רישיון שהייה בתוקף.
- בעת יציאת העובד המוחלף מישראל לא היה מוגדר כנוטש.
- העובד המוחלף יצא את ישראל בתוך 30 ימים מהיום שבו פג תוקפה של האשרה.
- עובד שסיים את תקופתו 63 החודשים ורישיונו פג כדין לפני התאריך 30/10/2009 - אינו בר החלפה.
- העובד המוחלף הועסק על ידי המבקש לפחות שישה חודשים טרם יציאתו את ישראל.

מי יעזור לי

משרד	טלפון
לשכות רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול - מדור תשלומים: (לביצוע כל שאר הפעולות הכרוכות בהעסקת עובדים זרים) שעות קבלת קהל: בימים א', ב', ד', ה' בשעות 08:00-13:00	
אשקלון	08-6224820 08-6224821 08-6224822 08-6224824
באר-שבע	08-6226266 08-6226271 08-6226268
חדרה	04-6222387 04-6322603 04-6336481
ירושלים	02-6332757 02-6332764
חיפה	04-9116502 04-9116501
נתניה	09-7882660 09-7882661 09-7882662
עפולה	04-9112820 04-9112823 08-9112822
פתח-תקוה	03-6334971 03-6334973 03-6334974 03-6334976
רחובות	08-6226370 08-6226371 08-6226366
תל-אביב	03-7634720 03-7634731 03-7634724 03-7634733

משרד	פקס
לשכות רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול: לתיאום תור בלשכות האזוריות לקבלת שירות (ביצוע איזון תיקים, הנפקת אשרות, ניוודים והבאת עובדים זרים מחו"ל) - יש לשלוח פקס:	
אילת	02-6469597
אשדוד	02-6469420
אשקלון	02-6469591
באר שבע	02-6469594
חדרה	02-6469550
חולון	02-6469583
חיפה	02-6469547
טבריה	02-6469535
ירושלים	02-6469523
כפר סבא	02-6469570
נצרת עילית	02-6469543
נתניה	02-6469556
עכו	02-6469540
עפולה	02-6469537
פתח תקוה	02-6469559
צפת	02-6469532
ראשון לציון	02-6469568
רחובות	02-6469564
רמלה	02-6469561

משרד החקלאות - יהודית כרמי, רכזת נושא עובדים זרים
 טל': 03-9485492 | yehuditk@moag.gov.il
 ובכל משרדי המחוזות ברחבי הארץ